

تالاب و

اثرات گردشگری بر روی آن

آیسان محرمی

دانشجو کارشناسی محیط زیست دانشگاه تهران
دانشکده منابع طبیعی

اکوتوریسم تالابها

یکی از مهمترین کاربری تالابها جذب توریسم است. بسیاری از جزایر و مناطق ساحلی اغلب دارای اکوسیستم‌های منحصر به فرد هستند. تالابها منابع مهمی برای گردشگری و تفریح هستند و فرصت‌هایی برای تماشای حیات وحش و تماشای پرندگان، تحقیقات و آموزش، لذت بردن از چشم‌انداز، قایقرانی، غواصی، ماهیگیری و شکار ورزشی، عکاسی و غیره فراهم می‌کنند. به دلیل اکوسیستم غنی شامل انواع مختلفی از جانوران و گیاهان منبع درآمد قابل توجهی برای افراد محروم بومی نیز محسوب می‌شوند. تالابها همچنین در معرض خطر فعالیت‌های گردشگری مانند ساختمان‌های هتل‌ها، زیرساخت‌ها، شهرنشینی، مصرف آب، آلودگی آب، زباله‌های جامد، بهره‌برداری از مناطق حفاظت‌شده و گونه‌های آن برای اهداف گردشگری و غیره هستند.

(۱) ساخت‌وساز زیرساخت‌های مربوط به گردشگری

مانند راه‌های دسترسی، پارکینگ‌ها، فرودگاه‌ها، استراحتگاه‌ها، سالن‌های تفریحی، تأسیسات تصفیه‌خانه فاضلاب و یا امکانات تفریحی، کنترل حشرات و پروانه‌های دیگر که می‌تواند فضای منطقه تالاب را کاهش دهد و در نتیجه فضای زندگی را برای حیات وحش و گونه‌های حفاظت‌شده مختل کند.

(۲) ساخت‌وساز امکانات توریستی مانند هتل‌ها، مهمان‌ها، رستوران‌ها، مراکز بازدیدکننده یا اردوگاه‌ها، زمین‌های گلف، مغازه‌ها و غیره می‌تواند تأثیر منفی به خصوص بر گیاهان و جانوران تالاب داشته باشد. همچنین ساخت‌وساز تسهیلات گردشگری و زیرساخت‌های دیگر نیازمند مواد خام است که ممکن است از مناطق تالاب استخراج شود.

(۳) حمل‌ونقل توسط ماشین، کشتی، هواپیما و قایق‌های موتوری می‌تواند باعث آلودگی هوا و آلودگی صوتی شود که اثر منفی روی حیات وحش می‌گذارد. به عنوان مثال حمل و نقل ممکن است باعث ایجاد اختلال در پرندگان، حیوانات و ماهی‌ها، از بین بردن پوشش گیاهی و غیره شود. انتشار

روغن و سوخت از کشتی‌ها و صنایع دیگر تأثیر منفی بر کیفیت آب‌های تالاب دارد. گونه‌های دریایی ممکن است به دلیل برخورد با کشتی‌ها، قایق‌ها آسیب ببینند و یا کشته شوند.

(۴) فعالیت‌هایی نظیر شکار یا ماهیگیری غیرقانونی که توسط گردشگران انجام می‌گیرد باعث نابودی جمعیت گونه‌های محافظت‌شده می‌شود و باعث تغییر در تعادل و پایداری اکوسیستم می‌شوند. تجارت سوغات‌های ساخته‌شده از گونه‌های در معرض خطر نیز کاهش یا نابود کردن محیط طبیعی را به دنبال دارد.

(۵) گردشگران باعث افزایش تقاضای آب شیرین و تولید فاضلاب می‌شوند.

(۶) صنعت رو به رشد گردشگری در یک منطقه تالابی ممکن است سرعت شهری شدن را افزایش دهد که این خود تقاضا برای زمین‌های حفاظت‌شده یا زمین‌های مجاور تالاب‌ها را افزایش می‌دهد. این امر می‌تواند باعث خسارت

زدن به سیستم هیدرولوژیکی تالاب و کیفیت آب با استفاده از فعالیت‌هایی نظیر زهکشی و یا پر کردن زمین‌های مجاور برای ساخت جاده‌ها، ساختمان‌ها و پارکینگ‌ها شود. علاوه بر این، افزایش تقاضا برای مواد غذایی ممکن است منجر به رواج یافتن روش‌های فشرده کشاورزی و ماهیگیری شود که تأثیر منفی بر کاربری زمین، کیفیت و مقدار آب دارد.

لذا نیاز است برای جلوگیری از خسارات ذکر شده جهت توسعه گردشگری در تالابها ابتدا ظرفیت برد این زیستگاه‌های حساس سنجیده شده و بر این اساس برای توسعه گردشگری در این مناطق برنامه ریزی صورت گیرد. توسعه گردشگری در تالاب‌ها و دیگر اکوسیستم‌های طبیعی بدون شناخت کافی از ظرفیت موجود اکوسیستم نه تنها موجب بهبود وضعیت آن در آینده نخواهد شد و بلکه می‌تواند خسارات جبران ناپذیری را بر پیکره آنها وارد نماید.